

Kirkon työntekijä sosiaalisessa mediassa

Kirkon tehtävä on kertoa ilosanomaa ja elää todeksi lähimmäisen rakkautta. Sosiaalinen media ja muu verkossa tapahtuva vuorovaikutus on nähtävä suurena lahjana kirkon työssä.

Sosiaalisen median kautta kirkko voi tulla lähemmäksi ihmisiä, madaltaa kynnyksiä tulla mukaan kirkon toimintaan ja vahvistaa ihmisten seurakuntayhteyttä. Kehittyvät viestinnän keinot antavat uudenlaisia mahdollisuuksia kertoa ja keskustella kristillisestä uskosta, vahvistaa toivoa ja välittää rakkautta myös niille, jotka eivät elä tai toimi kirkon piirissä. Sosiaalisessa mediassa työntekijä voi myös korjata yksipuolisia käsityksiä tai virheellisiin ennakkoluuloihin perustuvia mielikuvia.

Viestinnässä moniäänisyys on etu, ei haitta. Moniäänisyys mahdollistaa erilaiset painotukset, tyylit ja tavat. Kaikista asioista ei tarvitse olla samaa mieltä. Tarvittaessa pitää olla mahdollista ottaa riskejä ja testata ennakkoluulottomasti erilaisia ajatuksia.

Rohkaisemme kirkon työntekijöitä toimimaan verkossa. Hyvä työnantaja tarjoaa työntekijöille sosiaalisen median käyttöön tarvittavat välineet, työajan, koulutuksen ja valtuutuksen. Yhtä tärkeää on, että työntekijät ja työnantajien edustajat ovat perillä yhteisistä periaatteista, oikeuksista ja velvollisuuksista.

Jokaisella kirkon työntekijällä on perustuslaissa säädetty sananvapaus (PL 12). Tähän kuuluu oikeus ilmaista, julkaista ja vastaanottaa tietoja, mielipiteitä ja muita viestejä kenenkään ennalta estämättä. Monien muiden perusoikeuksien lisäksi sananvapaus turvaa myös uskonnonvapautta. Siksi sananvapauden toteutumista on puolustettava ja edistettävä kaikessa kirkon toiminnassa.

Kirkon työntekijän tulee käyttää sananvapauttaan oikein ja vastuullisesti aina ja kaikkialla, myös sosiaalisessa mediassa. Sananvapauden oikeaa käyttöä ohjaa kristinuskon oma etiikka. Oikeudellisesti sitä ohjaavat ja rajoittavat esimerkiksi rikoslaki, työnantajan työjohto-oikeus, vaitiolovelvollisuus, lojaliteettivelvollisuus sekä pappisvirkaan vihityillä pappislupaus.

Yleinen lainsäädäntö asettaa eräitä rajoituksia sananvapauden käytölle. Muun muassa kunnianloukkaus, yksityiselämää loukkaavan tiedon levittäminen, uskonrauhan rikkominen ja kiihottaminen kansanryhmää vastaan ovat rikoslain nojalla rangaistavia tekoja.

Kirkon työntekijän on toimittava tasapuolisesti ja käyttäytyttävä asemansa ja tehtävänsä edellyttämällä tavalla (KL 6:26). Sosiaalisessa mediassa työntekijä on esimerkillinen viestijä ja kunnioittaa keskustelukumppaneita kaikissa keskusteluissa. Työntekijän tulee pidettyä pahansuopuudesta, ilkeydestä ja muusta epäasiallisesta käyttäytymisestä. Hän ei levitä epämääräisiä, tarkistamattomia tai huhuihin perustuvia väitteitä. Nämä eettiset velvoitteet koskevat sekä työaikaa että vapaa-aikaa. Tämä on hyvä ottaa huomioon myös suljetuissa keskustelualustoissa. Sosiaalisen median julkaisut ovat lähtökohtaisesti aina julkisia riippumatta median tilien tai ryhmien yksityisasetuksista.

Kirkon työntekijän tulee noudattaa vaitiolovelvollisuuden piiriin kuuluvia asioita myös sosiaalisessa mediassa. Pappia koskee lisäksi rippisalaisuus. Koska kirkon työssä liikutaan usein seurakuntalaisten yksityisyyden herkillä alueella, työntekijän on muutoinkin käytettävä harkintaa ja varovaisuutta julkaistessaan seurakuntalasiin liittyvää sisältöä sosiaalisessa mediassa. Parasta on kysyä asianomaisilta lupa etukäteen.

Kirkon työntekijä on lojaali työnantajalleen. Hänen on vältettävä kaikkea, mikä on ristiriidassa hänen asemassaan olevalta työntekijältä kohtuuden mukaan vaadittavan menettelyn kanssa (TSL 3:1). Työntekijän tulee pyrkiä toimimaan työnantajan edun mukaisesti, eikä hän saa toiminnallaan aiheuttaa työnantajalleen vahinkoa. Hän ei voi käyttää sosiaalista mediaa seurakuntalaisen, luottamushenkilön, työtoverin tai esimiesasemassa olevan mustamaalaamiseen. Yhteistä luottamusta rakennetaan parhaiten, kun työyhteisön epäkohdista ilmoitetaan aina ensin työnantajalle, ja niiden korjaamiseen käytetään työyhteisön sisäisiä viestintäkanavia.

Työnantajan on pyrittävä edistämään hyvää ja luottamuksellista ilmapiiriä työyhteisössä (KL 6:21). Työnantajan on esimerkiksi luotava tosiasiallisesti toimivia, työyhteisön sisäisiä viestintäkanavia työyhteisön kehittämiseksi ja epäkohtien esille nostamiseksi. Työnantajan tulee sietää sellaistenkin mielipiteiden esittämistä, jotka koetaan epämukaviksi tai hankaliksi.

Kirkon työntekijä pyrkii edistämään kunnioittavaa keskustelua sosiaalisessa mediassa. Sen tuntomerkkeihin kuuluu muun muassa, että osapuolet pyrkivät arvostamaan, kuuntelemaan ja ymmärtämään toista, vaikka olisivatkin eri mieltä. Henkilökohtaisten ominaisuuksien sijasta he keskittyvät asiaan, haastavat toistensa perusteluja ja ilmaisevat näkemyksiään avoimesti ja rehellisesti. He kunnioittavat toistensa ilmaisunvapautta ja puolustavat sitä, ja ovat avoimia myös oppimaan toiselta ja tarkistamaan omia mielipiteitä.

Kirkon työntekijä pyrkii välttämään epäkunnioittavaa keskustelua sosiaalisessa mediassa. Sen tuntomerkkeihin kuuluu muun muassa, että osapuolet kärjistävät, liioittelevat ja vääristävät toistensa näkökantoja, mustamaalaavat toista tai vievät keskustelun tietoisesti sivu-uralle. Keskustelu epäonnistuu, jos keskustelijat ymmärtävät tahallisesti toisensa väärin. Myös tietoinen loukkaaminen tai tarkoituksellinen loukkaantuminen voivat olla merkkejä epäkunnioittavasta keskustelusta.

Edellä kuvattuja näkökohtia ei saa käyttää yhdenlaisten äänien vaientamiseen ja toisenlaisten korottamiseen. Kyse on kaikkia yhdistävistä periaatteista, joiden tarkoituksena on tuoda selkeyttä ja turvallisuutta yhteiseen työhön.

Jeesus Kristus kehotti seuraajiaan toimimaan valona ja suolana maailmassa. Raamatussa siunaaminen merkitsee kirjaimellisesti ”hyvän puhumista”. Pyhä kirja kehottaa Kristuksen seuraajia välttämään pahan puhumista ja välittämään Jumalan siunausta puhumalla hyvää toisista ja pyrkimällä elämään sovinnossa kaikkien kanssa:

”Olkaa kaikki yksimielisiä, jakakaa toistenne ilot ja surut, rakastakaa toisianne ja olkaa hyväsydämiisiä ja nöyriä. Älkää vastatko pahaan pahalla älkääkään herjaukseen

herjauksella, vaan päinvastoin siunatkaa. Siihen teidät on kutsuttukin, jotta perisitte siunauksen.” (1. Piet. 3:8-9).

(Tämä ohjeistus on piispojen yhdessä laatima ja julkaistaan 6.9.2021.)